

Pulloposti 15

Vaalinumero

Kirjoittajat

Paavo Arhinmäki

Anna-Maja Henriksson

Johanna Karimäki

Kari Kulmala

Riitta Myller

Sami Savio

Saara-Sofia Sirén

Ari Torniainen

Peter Östman

Kolumni edustaa kirjoittajan näkemystä, mikä ei välttämättä vastaa Centrum Balticumin kantaa.

Centrum Balticum kutsui kansanedustajan jokaisesta puolueesta kirjoittamaan Pulloposti-kolumnin.

Paljon on tehtävä, paljon on tehtävissä

Asun merenrantakaupungissa, merenrantakaupunginosassa. Rakastan pyöräillä merenrantoja pitkin ja istua ratakivelle katsomaan meriluontoa. Lapseni tykkäävät polskia merivedessä. Itämeri on siis läheinen osa elämäni.

Itämeri on aivan ainutlaatuinen. Matalana, vähäsuolaisena ja pohjoisena merenä meillä on täällä sekä valtamerten että makeiden vesien lajeja. Ilmaston lämmetessä näistä monet ovat ongelmassa, koska pohjoisempaan ei enää voi siirtyä. Ilmastonmuutos myös pahentaa rehevöitymistä, joka on Itämeren ongelmista pahin.

Itämeri on pahassa pulassa, ja syypää olemme me ihmiset. Valtiot ylittävä yhteistyö rehevöitymisen vähentämiseksi on ollut arvokasta, ja yhdyskuntien jätevesiä onkin saatu puhdistettua. Kuormitusta tulee kaikista Itämeren rantavaltioista, myös meiltä Suomesta.

Suomen pitäisi pyrkiä Itämeren suojelun kärkimaaksi. Rehevöitymistä helpottavat keinot koskettavat väistämättä maanviljelijöitä. Siksi maanviljelijät tulisi ottaa mukaan suunnittelemaan ratkaisuja, joilla vahvistetaan paikallista ravinnekiertoa. Toimia on kyllä tehty, mutta koska fosfori kertyy peltoon 20–30 vuodeksi, tapahtuu muutos todella hitaasti.

Itämeren tilanteen ratkaisemiseksi tarvitaan sekä välittömiä täsmätoimia että pitkäjänteisiä syihin pureutuvia muutoksia. Esimerkiksi peltojen kipsikäsittely voitaisiin toteuttaa saman tien, ja se antaisi lisää aikaa puuttua rehevöitymisen juurisyihin.

EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa ollaan uudistamassa, ja tässä yhteydessä on huolehdittava, että kaikissa maataloustuissa huomioidaan ympäristö, ja että painopistettä siirretään eläintuotannon tilakoon kasvattamisesta kasviproteiinin tuotantoon.

Itämeren rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen ratkaisut kulkevat käsi kädessä. Maataloudessa samat keinot sekä lisäävät hiilen sitoutumista, että vähentävät lannoituksen tarvetta.

Esimerkiksi paikalliseen kiertoon perustuvat bioenergiaratkaisut lisäävät sekä energia- että ravinneomavaraisuutta. Maan multavuus parantuu, kun kasveissa on pidemmät juuret ja maa on talvellakin kasvipeitteinen.

Turvemailla tärkeää on pohjaveden tason nosto lähemmäs maan pintaa. Uusien turvepeltojen raivaus tulisi kieltää. Samalla on huomioitava maanomistajien tilanne. Suomi tarvitsee oikeudenmukaisen siirtymän ohjelman, jossa tarkastellaan, mitkä alat ja alueet tarvitsevat erityistä ilmastonmuutostukea. Turvemaiden maanviljelijät ovat varmasti yksi tällainen porukka.

Toki Itämeren rehevöitymiseen vaikuttaa myös muu kuin maatalous. Jätevedet ovat edelleen suuri ravinteiden lähde. Uusien tutkimusten mukaan ojitettujen turvemaiden päästöt ovat paljon aiemmin luultua suuremmat.

Metsätalouden päästöjen osalta Kemera-tuki pitäisi uudistaa niin, että se aidosti tukee kestävää metsänhoitoa. Lisäksi ne metsäojitetut suot pitää ennallistaa, joilla ennallistaminen meni pieleen eli puuntuotanto ei ole onnistunut. Lisäksi haluamme suosia jatkuvan kasvatuksen menetelmiä siellä, missä se soveltuu.

Rehevöitymisen lisäksi Itämerta rasittaa roskaantuminen. Meidän tulee siirtyä pois kertakäyttökulttuurista kohti kiertotaloutta. Tämä ei tapahdu hetkessä, mutta esimerkiksi EU:n muovidirektiivi antaa jo pientä tukea.

Itämeren kalakantojen osalta on jatkossakin huolehdittava, että EU:n kalastuskiintiöt perustuvat tieteeseen, ja että salakalastus saadaan kuriin. Padottuihin jokiin on saatava kalatiet, ja voimalayhtiöiden kalatalousvelvoitteet tulee päivittää. Sähköntuotannon kannalta merkityksettömät voimalat kannattaa purkaa pois.

Lakien ja käytäntöjen korjaamisen lisäksi tarvitaan rahaa. Ympäristöhallinnon toimintaedellytykset tulee turvata, samoin kuin laadukkaan perustutkimuksen resurssit. Myös järjestöt tekevät arvokasta työtä, minkä pitää näkyä myös rahoituksessa.

Lista siitä, mitä pitää tehdä, on todella pitkä. Toisaalta lista on siitä positiivinen, että se osoittaa kuinka paljon voimme tehdä, jos vain haluamme.

Minä ainakin haluan. En vähiten sen vuoksi, jotta lapseni voivat jatkossakin polskia Itämeressä.

Anna-Maja Henriksson

Riksdagsledamot (sfp)

Miljöfrågor får inte sopas under mattan

Om jag får välja så tillbringar jag helst min lediga tid vid havet. Mer specifikt vill jag allra helst vara på min stuga ute på Mässkär, utanför Jakobstad. Minnena från Mässkär är för mig många och kära. Där har jag fått tillbringa mina barndomssomrar och också fått följa med mina egna barns uppväxt. Jag hoppas att även mina barn kan få njuta av den underbara närheten till havet även i fortsättningen, vare sig det är på Mässkär eller annanstans vid Östersjön.

Orsaken till en viss oro i min förhoppning är att Östersjön klassas som ett av världens mest förorenade hav. Det har flera av oss fått uppleva under exempelvis senaste sommar då algbloomningarna var märkbara. Det finns knappast någon av oss som vill att vi varje sommar ska behöva begränsa våra egna, men speciellt inte våra barns och husdjurs möjligheter att få njuta av närheten till havet. Det krävs verkliga åtgärder och vilja för att göra vårt hav renare.

Samarbetet mellan östersjöländerna har pågått redan länge och en hel del resultat har uppnåtts. Ett specifikt nytt problem har ändå under de senaste åren uppstått som en följd av sanktionerna mot Ryssland.

Tidigare riksdagsledamot Christina Gestrin har skrivit en rapport för Nordiska rådet om miljösamarbetet i Östersjöregionen. Rapporten pekar på att miljösamarbetet med Ryssland har drabbats av EU-ländernas sanktioner som infördes efter Rysslands annektering av Krim år 2014. Miljöprojekt som startat före 2014 fick slutföras, men inga nya projekt kunde påbörjas. Nu börjar de gamla projekten vara slutförda och risken är stor för att miljödialogen mellan EU och Ryssland efter detta kommer att försvagas.

Det är relevant att det görs utredningar som denna kring hur vi kan förbättra arbetet och samarbetet kring Östersjön. Det är även viktigt att forskning och innovation får tillräcklig finansiering och förutsättningar att hitta bästa möjliga lösningar för en renare Östersjö.

Jag anser att vi måste hitta en väg framåt så att miljösamarbetet kan fortsätta trots sanktionerna mot Ryssland. Mycket har gjorts, men vi behöver göra ännu mer och inte tillåta att positiv utveckling bromsas upp.

Därför bör de europeiska och nordiska finansieringsinstituten ges möjligheten att delta i den fortsatta planeringen och finansieringen av miljö- och klimatförbättrande projekt och åtgärder kring Östersjön. Ett fortsatt samarbete mellan EU och Ryssland för att lösa gränsöverskridande miljöproblem, som till exempel avstjälningsplatsen för problemavfall i Krasnyj Bor utanför St. Petersburg, måste kunna säkras trots politiskt svåra tider.

Jag vill att Finland ser till att Östersjöns situation prioriteras inför Finlands EU-ordförandeskap, som börjar inkommande sommar. Miljö- och klimathot ser inte till nationsgränser. Det betyder också att vi måste samarbeta för att motverka klimathotet. Det ligger i alla våra medborgares intresse oberoende av hemland. Östersjön är på många plan ett viktigt område inom EU. En livskraftig Östersjöregion berör bland annat EU:s säkerhet, rörligheten för människor och varor, näringslivets förutsättningar och EU-medborgares trivsel och välmående. Därför hör frågan också starkt hemma på EU-agendan.

Det nordiska samarbetet ska vara en aktiv pådrivare för att Östersjöfrågor ska finnas på den gemensamma agendan i olika politiska sammanhang. De nordiska länderna bör tillsammans arbeta proaktivt gentemot EU och andra internationella aktörer.

Det bor drygt 90 miljoner människor kring Östersjön och det är ännu fler som njuter av närheten till havet. Vi har ingen rätt att beröva kommande generationer möjligheten att bo vid och glädjas av Östersjön. Vi måste komma över politiska hinder för att östersjösamarbetet, speciellt gällande miljöfrågor, ska förstärkas.

Itämeri voidaan vielä pelastaa

Itämeri on ainutlaatuinen muihin maailman meriin verrattuna. Se on poikkeuksellisen matala sisämeri, jolla on vain kapea yhteys valtameriin. Makeavesi ja suolainen vesisekoittuvat ja luovat ainutlaatuisen ekosysteemin. Itämeren suojelemiseksi on tehty työtä, mutta meren hyvää tilaa ei ole vielä saavutettu. Itämeren ongelmat voidaan ratkaista vain valtioiden rajat ylittävällä yhteistyöllä.

Maatalous on Suomessa merkittävin ihmisen aiheuttaman ylimääräisen ravinnekuormituksen lähde. Vajaat kaksi kolmasosaa Itämereen päätyvästä fosforista ja yli puolet typestä on peräisin maataloudesta. Tarvitsemme tehokkaita vesiensuojelutoimia maatalouteen ja ympäristötukijärjestelmä on uudistettava. Tukea tulee myöntää ympäristön kannalta vaikuttavimmille toimille. Jokainen voi itsekkin pienentää omaa Itämerijalanjälkeään. Lihan syönnin vähentäminen auttaa sekä ilmastoa että Itämerta. Edistetään proteiinipitoisten kasvien tuotantoa ja kasvisruoan kulutusta. Näin voidaan pienentää lautasella olevan ruoan aiheuttamaa ravinnekuormitusta.

Itämeri on yksi maailman vilkkaimmin liikennöidyistä merialueista, jossa seilaa tälläkin hetkellä noin 2000 suurta alusta. Joukossa on valtavia öljytankkereita, vaarallisia aineita kuljettavia tankkereita, rahtialuksia sekä matkustajalauttoja. Navigointi matalassa ja karikkoisessa meressä on vaativaa. Suuronnettomuuksien ja ympäristövahinkojen riski herkillä Itämerellä on valtava.

Tehokkain tapa estää öljy- ja kemikaalionnettomuuksia on ehkäistä niitä ennalta. Tämä edellyttää, että meriturvallisuutta parannetaan ja onnettomuuksiin varaudutaan hyvin lisäämällä öljyntorjunta-aluksia ja -yhteistyötä.

Itämerellä kalakantoja uhkaa erityisesti ylikalastus. Myös suuri sivusaaliin määrä ja laiton kalastus vaikuttavat kalakantoihin. Monien Itämeren kalalajien kalastusta seurataan ja hallinnoidaan puutteellisesti. Saaliskiintiöt takaavat, että kannat säilyvät elinvoimaisina. Uhanalaisten ja vaarantuneiden lajien kalastusta onkin rajoitettava nykyistä laajemmin. Vaelluskalat, kuten Itämeren lohi, vaellussiika, meritaimen ja ankerias, ovat kärsineet ihmisen aiheuttamista elinympäristön muutoksista. Jokia, joihin kalat nousevat kutemaan, on padottu vesivoiman tarpeisiin. Jotta vaelluskalojen kannat voisivat vahvistua, vaellusreittejä ja lisääntymisalueita tulee ennallistaa. Käynnistetään vesilain uudistus, jonka myötä vesien tila paranee ja vaelluskalojen kulku helpottuu. Vesilakia on muutettava siten, että kalatievelvoitteet koskevat myös vanhoja vesilupia.

Itämeren herkän luonnon monimuotoisuutta turvataan erilaisilla suojelualueilla. Suojelualueiden lisäksi Suomessa on viisi merellistä kansallispuistoa, joissa ihmiset voivat nauttia luonnosta ja rentoutua. Suojeltua meri- ja merenranta-ala tulee nostaa ja Porkkalaan on perustettava uusi kansallispuisto. Meriluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen edellyttää mm. merellisten luontotyyppien, kuten jokisuistojen ja rantaniittyjen ennallistamista. Vedenalaisia luontotyypejä ja lajeja on lisättävä suojeluohjelmiin.

Laadukas meriympäristöön liittyvä tutkimus antaa tietoa Itämeren tilasta. Luotettava tietopohja on perusedellytys kansainvälisten meriensuojelusopimusten tavoitteiden seurannassa ja meren tilan kohentamisessa. Itämeren tutkimusta ja seurantaa on lisättävä ja tutkimuskaluston toimintaedellytyksiä on parannettava. Itämerien tutkimuksen lippulaiva, merentutkimusalus Aranda, on vastikää remontoitu huippumoderniksi. Samaan aikaan kuitenkin tutkimuslaitosten rahoitusta on leikattu niin, ettei Suomella ole ollut varaa käyttää alusta. Nostetaan Itämeri-tutkimuksen rahoitusta.

Suomi toimii vuosina 2018–2020 HELCOM:n puheenjohtajamaana ja vastaa Itämeren suojelun toimenpideohjelman päivityksestä. Ohjelman kunnianhimoisuudesta ei ole varaa tinkiä. Maatalouden päästöt ja yhdyskuntien jätevesipäästöt on saatava kuriin niin meillä kuin maailmalla. Merten roskaantuminen, meriluonnon suojelu, ilmastomuutoksen ja merten happamoitumisen torjunta kaipaavat kipeästi auttavia toimenpiteitä.

Kari Kulmala

Kansanedustaja (sin)

Pullopastia Itämereltä

Vuosi 2018 oli meille Itämeri-yhteistyön kannalta merkittävä. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö avasi elokuussa Maarianhaminassa pidetyn 27. istunnon, johon osallistuivat myös ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen ja valtiosihteeri Paula Lehtomäki. Tämän lisäksi Suomi toimii vuosina 2018–2020 Itämeren suojelukomission (HELCOM) puheenjohtajamaana ja päivittää Itämeren ympäristön suojelun kannalta tärkeän BSAP-toimintaohjelman puheenjohtajuuskautensa aikana. Itämeren parlamentaarikkokonferenssi BSPCon entisestään tiivistänyt kansainvälistä kontakti- ja yhteistyöverkostoaan, eikä syyttä. Se tekee yhteistyötä sen kannalta keskeisten alueellisten vaikuttajien, foorumeiden ja sidosryhmien kanssa mm. ympäristön suojelun, maahanmuuttajien kotouttamisen sekä tulevaisuuden energia- ja liikenneratkaisujen puolesta.

Itämeren Suomen valtuuskunnan työssä painottuivat viime vuonna erityisesti arvopohjaisen vuoropuhelun, ympäristöyhteistyön ja Itämeren alueen nuorten kanssa tehtävän yhteistyön jatkuvuus. Valtuuskunta esitteli myös Suomen Itämeren alueen strategiaa muille Itämeren ympäristömaille. Strategia tukee alueen kehittämistä ja YK:n kestävän kehityksen 2030 tavoitteiden saavuttamista.

Tasavallan presidentti Niinistö kertoi Maarianhaminan avajaispuheessaan Suomen tulevan EU-puheenjohtajuuskauden painopistealueista. Pian kymmenvuotias EU:n Itämeri-strategia on yhä merkittävä Itämeri-yhteistyölle, jota tulisi tehdä kaikilla tasoilla, sillä Itämeren rehevöityminen ja ilmastonmuutos uhkaavat kaikkia alueen maita yhtä lailla. Ravinteiden ja muovijätteen vähentämistalkoita tarvittaisiin, että YK:n 2030-tavoitteet saavutetaan Itämeren alueella, ja jotta Itämeri-yhteistyö olisi esimerkkinä muille.

Olen itse tuonut useaan otteeseen kokouksissa esiin merten muovijätteet, jotka ovat ongelmana lähes jokaisessa vesistössä. Arktisissa vesistöissä ongelmat ovat pienemmät kuin Itämerellä, mutta ne olisivat helpommin hallittavissa. Samanlaisia ongelmia on myös Suomen sisävesistöissä. Vesistöt ovat meille tulevaisuuden ruoka-aitta. Meillä ei ole varaa pilata viimeisiä puhtaita meriämme. Muun muassa Itämeren alueiden rantavaltioiden, mutta myös meidän kaikkien muiden on kitkettävä merten roskaaminen.

Itämeri-parlamentaarikoiden tulisi vastaisuudessa yhdistää voimansa ja luoda Itämeren alueesta kiertotalousajattelun edelläkävijä. Tällä hetkellä Itämeri on kaikesta yhteistyöstä huolimatta yhä yksi maailman saastuneimmista meristä. Rehevöityminen on yhä yksi sen suurimmista uhista ja tahtia Itämeren suojelun kiristämiseksi tulisikin kiristää. Itämeren rantavaltiot eivät tällä hetkellä toimeenpane puhdistamiseen tähtääviä sopimuksia riittävän tehokkaasti, eivätkä rehevöitymisen torjumistoimenpiteet ole tarpeeksi kohdennettuja. Tässä onkin paljon parantamisen varaa!

Pidän erittäin tärkeänä, että Venäjä on mukana Itämereen liittyvissä ympäristöasioissa, heihin kohdistuvista EU:n pakotteista huolimatta. Mielestäni EU:n tulisi tulkita Venäjä-pakotteita siten, että eurooppalaiset ja pohjoismaiset rahoituslaitokset voisivat jatkossa edelleen osallistua ympäristöhankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen Venäjällä. Itämeren ympäristöyhteistyötä ja ympäristön tilaan liittyvää tiedonvaihtoa tulee jatkaa myös näin poliittisesti haastavina aikoina. Mikäli näin ei tehdä, heikennetään Itämeren alueen turvallisuutta ja tulevaisuutta.

Siviiliamatistani (poliisi) johtuen ajattelen asioista monesti turvallisuus edellä. Näin usein myös Itämereen liittyvissä asioissa, koska turvallisuustilanne Itämerellä on viime vuosina muuttunut varsin oleellisesti. Turvallinen toimintaympäristö on jatkossakin edellytys koko Itämeren alueen kestäväälle kehitykselle.

Kokonaisturvallisuuden toimintamalli on kansallisesti hyväksytty varautumisen yhteistoimintamalli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Toimintamallin mukaisesti Suomi käyttää tarvittaessa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen ja ylläpitämiseen koko yhteiskunnan voimavaroja, niin normaaliaikoina kuin poikkeusoloissa. Itämeren alueen turvallisuudella on tärkeä merkitys myös ihmisten koko arjen

toimivuudessa. Kokonaisturvallisuuden toimintamalli luo hyvät edellytykset vastata Itämeren alueen laaja-alaisiin turvallisuushkiin.

Turvallisuus vaikuttaa kaikkiin alueen toimijoihin ja toimintoihin. Suomen tulee jatkossakin edistää aloitteellisesti ja johdonmukaisesti Itämeren alueen turvallisuutta, omin toimin, alueellisena yhteistyönä sekä osana koko EU:n kehitystyötä. Kansainvälinen yhteistyö ja kansainväliset sopimukset ovat edellytys Itämeren alueen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Niitä ei saa rikkoa!

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa Suomen keskeinen tavoite tulla olla jatkossakin Itämeren alueen vakauden ja sisäisen turvallisuuden lisääminen. Nämä tavoitteet ja keinot Itämeren turvallisuuden vahvistamiseksi on linjattu ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja näitä kohti tulee tehdä työtä aktiivisesti, yhdessä muiden Itämeren ympärysvaltioiden kanssa. Yksin olemme heikkoja, yhdessä vahvoja!

Riitta Myller

Kansanedustaja (sdp)

Meren ja ilmastonsuojelu kättä lyö

Vesistöjen rehevöityminen on edelleen Itämeren ja sisävesiemme suurimpia ympäristöongelmia. Jo pitkään on ollut tiedossa, että rehevöityminen on seurausta liiallisesta ravinnekuormasta vesistöissä, joka pääosin on peräisin maatalouden typpi- ja fosforipäästöistä.

EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa on jo vuosikymmeniä ollut yhtenä kantavana voimana jonkin sortin vihertyttäminen, jossa on maksettu tukea siitä, että vesistöjen lähellä ja arimmilla alueilla voimaperäistä viljelyä ja eläintuotantoa vältetään ja suojakaistoja jätetään. Suomessa maatalouden vesiensuojelua tuetaan vuosittain noin 200 miljoonalla eurolla. Tämä on paljon rahaa, mutta valitettavasti sillä ei ole ollut juurikaan merkitystä vesien tilan parantumiselle.

Suomalaisen keskimääräisestä Itämerijalanjäljestä 60 prosenttia tulee ruuantuotannosta. Eläinperäisen ravintotuotannon käytössä Suomen peltopinta-alasta on noin 70 prosenttia. Vesiensuojelulla ja ilmastonmuutoksen torjunnalla on paljon yhtymäkohtia, joista yksi on tavoite vähentää eläinperäistä ravinnotuotantoa ja lisätä kasvisten ja kasviproteiinien viljelyalaa.

Voitaisiinko tuo 200 miljoonaa, jolla nyt tuetaan vesistöjen tilan parantamista käyttää nykyistä tehokkaammin ja paremmin, on tärkeä kysymys niin ilmaston, ihmisten terveyden kuin vesiensuojelun näkökulmasta.

Tarvitaan varmaan vielä jonkin aikaa tukea myös siihen, että osa viljelymaasta jätetään käyttämättä tai viherrytetään, mutta on valmisteltava myös siirtymää siihen, että ihmiset omilla valinnoillaan tukevat nykyistä kestävämpää maataloutta. Tähän hyvä apuväline on verotus esimerkiksi arvonnäisäverotuksen kehittäminen niin, että se systemaattisesti ohjaa vesiensuojelun ja ilmaston kannalta parempiin valintoihin.

Laajempi verouudistus tarvitsee tuekseen yhteisiä EU-tason päätöksiä. Muutoinkin Itämeren tilan parantaminen on iso yhteinen rajat ylittävä kysymys, jossa onkin jo pitkään ollut laajaa yhteistyötä. Itämeren ympäristökysymykset on niin Pohjoismaiden neuvoston kuin Itämerineuvostonkin asialistalla korkealla. Euroopan unionilla on oma Itämeristrategia ja rajat ylittävät Interreg-ohjelmat, joilla kaikilla pyritään syventämään alueellista yhteistyötä fokuksena meren ekologisen tilan parantaminen.

On tärkeää, että kaikki Itämeren valtiot tekevät oman osansa ja myös tilannearvio tehdään yhdessä sekä yhdessä sovitaan myös tarvittavista toimenpiteistä vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi. Yhdessä pitää myös valvoa, että sovituksista pidetään kiinni. Tähän kohtaan on syytä paneutua entistä vakavammin ja systemaattisemmin. Vapaamatkustamista ei pidä sallia.

Itämeren suojelukomissio HELCOM on tärkeässä roolissa ravinnekuormituksen maakohtaisissa arvioinneissa ja vähennystavoitteiden toteutumisen seurannassa. Suomi aloitti vajaa vuosi sitten oman kaksi vuotiskautensa järjestön puheenjohtajana ja on joutunut toteamaan, että puhtaita eivät ole omatkaan jauhot ja ollaan vielä kaukana meille asetetuista tavoitteista.

Eri suunnilta on tullut toiveita siitä, että peltojen kipsikäsittely voisi olla se iso loikka kohti puhtaampia vesiä. Tutkimustietoa tarvitaan ja Suomen HELCOM:in nykyisenä ja EU:n tulevana puheenjohtajajana pitää varmistaa, että voimavaroja tutkimukseen on ja että tutkittu tieto otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti yhteisen meremme pelastamiseksi. Näitä tavoitteita ei saa unohtaa myöskään tulevan hallituksen ohjelmasta.

Sami Savio

Kansanedustaja (ps)

Itämeren alueen maiden yhteinen historia on pitkä

Vaikka Suomi on Itämeren rantavaltiona maantieteellisesti melko etäällä suurimmasta osasta Manner-Eurooppaa, on Suomella ja sen historialla selvä kohtalonyhteys monien Itämeren rantavaltioiden kanssa. Ruotsi ja Tanska esimerkiksi jakavat kanssamme yhteisen pohjoismaisen kulttuuriperinnön, johon kuuluvat muun muassa ahkera luterilainen työmoraali ja sopimuksissa pysyminen.

Myös Baltian maiden kanssa Suomella on lukuisia yhteisiä piirteitä, vaikka neuvostomiehitys ja kommunismi pysäyttivätkin Viron, Latvian ja Liettuan yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vuosikymmenien ajaksi. Onneksi nämä kolme pientä ja rohkeaa kansakuntaa ovat pystyneet karistamaan kommunismin haamun taakseen ja kuroneet kylmän sodan vuosina syntynyttä elintasokuilua rajusti umpeen.

Baltian maista erityisesti Viroon Suomella on kiinteät suhteet, ja myös kieleemme ovat läheisiä sukulaiskieliä. Saksa ja Puolakin ovat olleet meille tärkeitä kauppakumppaneita, samoin Venäjä, vaikka idänkaupan merkitys onkin pienentynyt rajusti sitten kylmän sodan vuosien. Myönteinen piirre viimeksi mainitussa kehityksessä on ollut erityisesti se, että samalla riippuvuutemme Venäjästä on vähentynyt olennaisesti - paitsi taloudellisesti, ennen kaikkea poliittisesti.

Kaupankäynti on kautta aikojen ollut hyvin merkittävä osa Itämeren rantavaltioiden yhteydenpitoa. Luonnollisesti myös väkiluvultaan pieni Suomi on muiden Itämeren alueen maiden tavoin hyötynyt kaupasta ja sen yhteydessä tapahtuneesta ajatusten ja teknologian vaihdosta. Esimerkiksi Hansaliiton aikana yhteydenpito oli aikakausi ja sen olosuhteet huomioiden vilkasta. Myös Turussa asui lukuisia hansakauppiaita, vaikka suomalaiset kaupungit eivät Hansaliittoon varsinaisesti kuuluneetkaan.

Ruotsin suurvaltakauden aikana Suomi oli silti tosiasiallisesti alusta- tai siirtomaa, joka tarjosi vuosisatoja emämaalleen varsinkin raaka-aineita ja sotamiehiä. Erityisesti kolmikymmenvuotisen sodan hurjat suomalaiset hakkapeliitat ovat säilyneet sukupolvien ajan Saksan ja monien muiden Keski-Euroopan kansakuntien kollektiivisessa muistissa. Suurvaltapolitiikan pyörteissä Suomi joutui sotimaan toistuvasti myös Venäjän kanssa ja päättyi 1800-luvulla sen osaksikin.

Vaikka sodankäynti oli osoitus Itämeren kansakuntien kohtaamisten nurjasta puolesta, yhteydenpidon rauhanomaiset puolet nousivat ajan myötä merkittävämmiksi. Käänteentekevät ajatukset sekä uudet tuotteet ja teknologiat saapuivat kuitenkin meille Itämeren yli pitkällä viiveellä, olivathan kulkuyhteydet entisaikoina kehnoja, tiedonvälitys hidasta, maamme varsin harvaan asuttu ja etäisyydet Manner-Eurooppaan pitkiä. Vasta Suomen itsenäisyyden aikana mainitut kehityksen hidasteet ovat pikku hiljaa menettäneet suuren osan merkityksestään.

Entisaikojen suomalaisten elämä ei siis ole ollut helppoa ja yltäkylläistä, vaan pikemminkin sitkeää eloonjäämiskamppailua ankarien olosuhteiden armoilla. Kylmästä ja köyhästä historiastamme huolimatta kansanluonteemme on mahdollistanut Suomen nousun arvostetuksi korkean teknologian ja elintason maaksi. Suomen nousu ei ole missään nimessä ollut sattumaa vaan kovan työn tulos.

Suomalaiset tunnetaan edelleen maailmalla rehellisenä, ahkerana ja työteliäänä kansana, joka ei pidä suurta melua itsestään. Keskitymme pääosin tekemiseen puhumisen sijaan. Myös kauppa- ja sopimuskumppanimme osaavat arvostaa näitä piirteitä, jotka eivät ole kaikkialla maailmalla järin yleisiä. Kylmän sodan vuosina ne tekivät vaikutuksen jopa itänaapurimme pelättyihin johtajiin.

Suomalaisten on ehdottomasti syytä olla ylpeitä hienoista saavutuksistaan. Voimme jatkossakin säilyttää Suomen aseman korkean osaamisen maana huolehtimalla opetuksen ja tutkimuksen laadusta. Myös maine luotettavana kauppakumppanina on Suomelle kultaakin kalliimpaa. Mielekäs koulutus ja työelämä sekä hyvät kauppasuhteet ulkomaailman kanssa tuovat sekä yksilöille että koko kansakunnalle toivoa sellaisesta valoisasta tulevaisuudesta, jota esi-isämme eivät olisi edes hurjimmissa unelmissaan osanneet kuvitella.

Itämeren suojelu edellyttää järjestelmätason muutoksia

Itämeri on sijaintinsa ja ominaisuuksiensa johdosta luonnostaan herkkä meri. Sen ekologinen tila on ollut poliittinen keskustelunaihe vuosikymmeniä. Rehevöitymisen vähentämiseksi on laadittu lukuisia kansainvälisiä ja kansallisia ohjelmia, strategioita ja sitoumuksia. Vaikka rehevöitymistä aiheuttavien ravinteiden määrää Itämeressä on paikoin onnistuttu vähentämään, kärsii meri edelleen rehevöitymisestä.

Rehevöitymisen vähentäminen on edelleen keskeisin tavoite Itämeren suojelussa. Tavoitteen saavuttamisessa isossa roolissa on kansainvälinen poliittisen tason yhteistyö. Päätöksenteon tueksi tulevaisuusorientoituneet näkökulmat ovat toivottavia, sillä Itämeren pelastaminen edellyttää pitkän aikavälin tavoitteisiin sitoutumista.

EU:ssa tavoitteiden määrittäminen on osoittautunut helpommaksi kuin yhteisten sitoumusten implementointi kansallisella tasolla. EU-tasoinen säädäntö ei tältä osin ole sitovaa, eikä Suomikaan ole saavuttanut päästövähennystavoitteitaan.

Vesistöjen suojelu edellyttäisi pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä. Taannoisten vuosikymmenten aikana aiheutettu ulkoinen kuormitus vaikuttaa meren tilaan vielä pitkään. Kun kuormitusta on tapahtunut vuosikymmenten ajan, ei voida olettaa vesistöjen toipuvan hetkessä. Päästöjen vähenemisen positiiviset vaikutukset näkyvät siis mittaustuloksissa viiveellä. Siksi Itämeren suojelua on perusteltua lähestyä pitkän aikavälin näkökulmasta.

Tähän mennessä ravinnehuuhtoutumien määrän vähentämisessä on ollut onnistumisia, joista merkittävimmistä on kiittäminen etenkin tehostunutta jätevesien puhdistusta. Paikallisista hyvistä uutisista huolimatta meren tila on edelleen huolestuttava. Nyt merkittävä potentiaali ravinnepäästöjen vähentämiseksi on maataloudessa.

Rehevöitymistä aiheuttavat erityisesti typpi ja fosfori. Ne ovat tärkeitä ja arvokkaita ravinteita maataloudessa, mutta aiheuttavat haittoja vesistöihin päätyessään. Mikäli nämä ravinteet kiertäisivät tehokkaammin kiertotalouden periaatteiden mukaisesti, hyötyisivät sekä maatalousyrittäjä että Itämeri.

Maatalouden ravinnekierrosta on jo olemassa olevia teknologioita ja toimintatapoja, mutta niiden hyödyntäminen vaihtelee suuresti. Moni maatalousyrittäjä on jo tehnyt valtavasti, muuttanut toimintatapoja ja tehnyt merkittäviä investointeja ympäristön hyväksi. Nykyiset järjestelmämme eivät siihen kuitenkaan varsinaisesti kannusta, vaan toimet lähtevät pitkälti yksittäisten viljelijöiden omasta aktiivisuudesta.

Kiertotalous tarvitsee toimiakseen toimivat markkinat. Niiden vauhdittamiseksi tarvitaan järjestelmätason muutoksia ja vahvaa ohjausta. Sitä voidaan tehdä valtiovallan toimesta esimerkiksi erilaisilla sekoite- tai jakeluvälvoitteilla sekä uudistamalla ympäristötukia.

Tukipolitiikan tulisi ohjata ja tukea maataloutta vahvemmin kiertotalouden hyödyntämiseen. Ympäristökorvausjärjestelmä pitäisi uudistaa täysin. Mahdollisuudet ovat todella mittavat. Esimerkiksi maaperän rakennetta, peltojen tasapainoa ja kasvukuntoa parantamalla sekä ympärivuotista kasvipeitteisyyttä edistämällä voidaan paitsi suojella vesistöjä, myös parantaa satoa, hillitä ilmastomuutosta hiilinieluja kasvattamalla sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Kokonaisuuteen kuuluvat vielä orgaanisten lannoitteiden käytön edistäminen sekä mahdollisuudet kotimaisen biokaasun tuotantoon. Maataloudella todella muutetaan maailmaa.

Ari Torniainen

Kansanedustaja (kesk)

Järvemme osana Itämeren vesistöä

Itämeri, jonka nimeksi sopisi Suomessa loogisemmin Länsimeri, on murtovesialtaana järviemme ja jokiemme jatke ja yhteys Atlantiin. Itämerellä on suurta taloudellista-, kulttuurista- ja luontomerkitystä. Se on tärkeä vesireitti, kalojen ja muiden vesieläinten koti sekä ihmisten virkistäytymiskohde. Itämeri tuo myös elannon kalastajille ja merenkulkijoille sekä ruokaa asukkailleen. Itämeri on tärkein vienti- ja tuontireittimme.

Ihmiset ovat käyttäneet Suomen järviä ja jokia hyvin samantyyliisiin tarkoituksiin kuin Itämertakin koko edellisen jääkauden jälkeisen ajan, jonka vesistöt ovat Suomen alueella olleet nykymuodossaan. Mataluutensa ja pohjoisten olosuhteidensa vuoksi sekä Itämeri että järvemme ovat luonnoltaan haavoittuvaisia, joten niiden suojeluun ja saastuttamisen ehkäisyyn pitää kiinnittää erityistä huomiota.

Maailman merten valtavat muovijätelautat on estettävä Itämerellä ja järvissämme, muovin kierrätys on saatava toimimaan. Muovin käyttöä on vähennettävä ja korvattava uusiutuvilla materiaaleilla. Uusiutuvien materiaalien kehittämisessä Suomi on maailman huippumaita.

Järvien ravinnepäästöjen vähentämiseksi on kehitetty ja ollaan kehittämässä kaikkea mahdollista huuhtoutumisen vähentämisestä suojakaistoihin ja ravinteiden kierrätykseen. Tärkeänä osana ravinnepäästöjen vähentämistä ovat kosteikkojen rakentamiset, jotka ovat tärkeitä kaikkialla sisävesistöissämme. Niitä on tehty ja tehdään jatkuvasti lisää. Moni oja ja puro on saanut omat valumansa vähenemään huomattavasti ja tällä on suora vaikutus esimerkiksi Saimaan tilanteeseen ja sitä myötä myös Itämereen. Kotimaakuntaani Etelä-Karjalaan on rakennettu yli sata kosteikkoa viime vuosien aikana. Kosteikkoja pitää rakentaa ympäri Suomen erityisesti niille alueille, joissa on runsaasti ravinnevalumia.

Tavoitteena pitää olla, että kaikki ihmisten aiheuttamat päästöt saadaan joskus lopetettua tai ainakin vähennettyä minimiin. Puhutaan kiertotaloudessa, jossa syntyvät ravinteet palautetaan takaisin pelloille tuottamaan kasvua ruoantuotannolle. Tässä Suomessa on menty eteenpäin ja hyvää tutkimusta on käynnissä. Tutkimusta pitää siirtää käytäntöön yhä voimallisemmin.

Kotimainen kala on aliarvostettua ja sen käyttöä kannattaa lisätä ulkomaisen kalan sijaan. Pääkalastomme on suunnilleen sama sekä Itämeressä että sisävesissämme joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, joten molemmissa kannattaa kalastaa. Nykyään ravintoloista ja kaupoista voi olla jopa vaikeaa löytää suomalaista kalaa. Lähiruokana kotimainen kala on ehdottomasti ekologisempaa kuin ympäri maailmaa lentokoneessa kiertänyt kala.

Sisävesimatkailua pitää kehittää kestävästi, mahdollisuuksia hyödyntäen. Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa julkaistiin vähän aikaa sitten moderni, maakaasulla toimivan sisävesiristeilijän malli. Päästöt olisivat murtosan nykyaluksista. Näillä pienillä aluksilla voi risteillä Saimaalta kanavaa pitkin esimerkiksi Kotkaan, Viipuriin tai Pietariin ja Saimaan vesistön sisällä isolla alueella. Kaikessa toiminnassa on oltava lähtökohtana se, että Saimaan ainutlaatuinen järviluonto ei kärsi. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että vieraslajeja ei päästetä tulemaan Saimaaseen. Mereltä tulleet pilssivedet on ehdottomasti tyhjennettävä aina puhdistamoon ja laivojen alustat on puhdistettava vieraseliöistä.

Saimaan ja muiden Itämereen laskevien vesistöjemme tilaa on parannettava ja mahdollisuuksia hyödyntää käytettävä harkiten. Mahdollisuuksia on sekä matkailussa että tavaroiden kuljettamisessa erityisesti sulan veden aikana, kalastuskin on yksi osa tätä. Vesistöjemme luonto itsessään on kokemuksen arvoinen ja kaikki toiminta pitää tehdä ehdottomasti luonnon ehdoilla.

Peter Östman

Kansanedustaja (kd)

Itämeri, yrittäjyys ja työllisyys

Olen kotoisin Pohjanmaalta, pienestä Luodon kunnasta, meren ääreltä. Meri on aina ollut läsnä elämässäni. Isoisälläni oli hinausveneitä ja opin pienestä pitäen kunnioittamaan meren voimaa.

Niin kauan kuin Suomesta on tehty ulkomaankauppaa, Itämeri on ollut tärkein kauppareittimme ja tulee sitä aina olemaan.

Ei ole sattuma, että merkittävä osa Suomen vientiteollisuudesta sijaitsee Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan rannikkoseudulla Turusta Ouluun. Ulkomaankaupan kannalta toimivat liikenneyhteydet ovat kaiken perusta. Ja kauppaa Itämerellä todella käydään, sillä Suomenlahti on yksi maailman vilkkaimmin liikennöidyistä merialueista.

Oma kotiseutuni Vaasan-Kokkolan alue on kuuluisa mm. veneenrakennusperinteestään. Perinne ei ole kuollut. Vierailin hiljattain pieniä ja keskisuuria alumiiniveneitä valmistavassa Kewatec AluBoat Oy yrityksessä, joka on kasvanut viimeisen 10 vuoden aikana merkittävästi. Tuotannosta suurin osa menee vientiin. Alueen yritykset kirittävät toisiaan ja hyötyvät klusterivaikutuksesta. Tällaiseen yrittäjähengen perustuu koko suomalaisen elinkeinoelämän ja sitä kautta kansantalouden ja hyvinvointivaltiomme toiminta.

Suomalaiselle meriteollisuudelle on luettu madonluvut jo moneen kertaan. Silti Suomessa yhä edelleen valmistetaan huippuluokan laivoja, vieläpä erittäin kilpailukykyisesti. Varsinaisen laivanrakennusteollisuuden lisäksi Suomessa on iso määrä alihankintayrityksiä, jotka vievät kokonaisia järjestelmiä myös muissa maissa valmistettaviin laivoihin. Tämänkin viennin arvo on merkittävä.

Ympäristöystävällisempi ja energiaa säästävä teknologia on monien suomalaisten laivanrakennusteollisuuden yritysten vientivaltteja. Uusien laivojen polttoaineena on yhä useammin nesteytetty maakaasu, jonka rikkim. pienhiukkaspäästöt ovat pienet. Merenkurkun liikenteeseen Raumalla rakennettava uusi matkustaja-autolautta on hieno esimerkki Suomen meriteollisuuden ja pohjoismaisen yhteistyön voimasta. Tällä hetkellä vientiteollisuudessa on työvoimapulaa. Tulevaisuudesta on toki vaikea tietää. Suomen talous seisoo muutaman jalan varassa, meriklusteri on niistä yksi.

Meriklusteri on yhä jotenkin piilossa tavallisten suomalaisten tietoisuudesta ja myös päättäjien puheista. Suomi on kaikessa hiljaisuudessa noussut merten suurvallaksi. Suomessa tehtävät risteilyalukset ovat hankintahinnaltaan parhaimmillaan yli miljardin kappale. Yhdenkin laivatilauksen kansantaloudellinen merkitys on valtava. Maailman meriä seilaavista jäänmurtajista suurin osa on Suomessa valmistettu ja niin edelleen.

Tammikuussa julkaistu Suomen meripolitiikan linjaus on merkittävä tärkeä uusi avaus. Ensi hallituskaudella Suomeen tarvitaan päättäjiä jotka vievät strategiaa eteenpäin toteutukseen. Haasteena meillä on, että merenkulkuun liittyvät asiat ovat jossain määrin siiloutuneet eri instansseihin. Samoin tutkimus on hajallaan eikä alan koulutukseen tahdo olla riittävä. Ilman ammattilaisia klusteri ei pysy hengissä.

Ideaalitalanteessa Suomi oikeastaan tarvitsisi oman Eurooppa- ja meriministerin viemään asioita eteenpäin.

www.centrumbalticum.org